

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

1. momentti:

- o Ennen puunkorjuuta sekä muuta hoidon ja käytön toimenpiteitä tehtävän arvioinnin kriteereissä viitataan metsätyyppinä lehtoon, lehtomaiseen kankaaseen ja tuoreeseen kankaaseen. Ehdotamme kriteereihin vain lehtoa ja lehtomaista kangasta. Tuoreella kankaalla lehtipuun osuus on yleisesti näitä pienempi. Toinen esitetty kriteeri, metsän ikä, on epämääräinen alueen puiden iän vaihdellessa ja sen sijaan isojen haapojen, kolopuiden ja pysty- ja maalahopuun määrä alueella on paremmin mitattavissa.
- o On määriteltävä onko ennen puunkorjuuta sekä muuta hoidon ja käytön toimenpiteitä tehtävä arviointi ja ennaltaehkäisevät toimet korjuun ja hoidon toteutusajankohdan suhteen ympärivuotisia vai rajoittuvatko pesintäaikaan.
- o Ennaltaehkäisevät toimenpiteet pitäisi määritellä jo lakiehdotuksessa sekä puunkorjuun että hoitotoimien tapauksessa tai tarkentava asetus olisi laitettava myös lausuntomenettelyyn. Muulta osin ennalta ehkäisevät toimenpiteet kuuluvat eri tahojen oppaisiin, ohjedokumentteihin ja Metsänhoidon suosituksiin.
- o Metsänkäyttöä ja hoitoa koskevia toimenpiteitä on mainittu useita. Näistä maanmuokkaus, istutus ja taimikonhoito ajoittuvat usein juuri esitettyyn aikaväliin (Etelä-Suomessa 15.4. – 15.7.). Lainsäädännön pitää mahdollistaa nämä toimenpiteet. Ohjaus pitäisi sijoittaa ohjeistuksiin ja suosituksiin, ei lainsäädäntöön.
- o Luontotiedon saanti (metsävaratiedot, metsaan.fi, lajitieto.fi tai muu) ei pidä olla salattua ja vasta metsänkäyttöilmoituksen teon jälkeen metsänomistajalle informoitua. Oletettu tahallinen tuhoaminen on sanktioitua toimintaa ja lisäksi salauksen poisto estäisi vahingossa tuhoamisen.
- o Hallituksen esityksen taustamateriaalin perusteella linnuston arvioijan ja toimenpiteiden suunnittelijan osaamistaso on vaativa. Useimpien metsänomistajien ja edes metsäammattilaisten osaaminen on tuskin riittävä (MHY:n metsäasiantuntija, puun ostaja, korjuu-urakoitsija tai

hoitotoimien tekijä). Lisäkustannuksia tulisi luontoammattilaisen palkkaamisesta. Esimerkkejä hallittavista kohteista ja käsitteistä: lintudirektiivi, EU-oikeuden päätökset, metsälain ja luonnonsuojelulain asiaan liittyvät pykälät, uhanalainen ja harvalukuinen lintulaji, lintukantojen tyydyttävä taso, suotuisa suojelutaso.

2. momentti:

- o Esitetty puunkorjuun kieltoaika 15.4. – 15.7. viittaa Etelä- ja Keski-Suomessa kesähakkuihin, joihin rehevä kasvupaikka ja hienojakoinen maapohja eivät sovi. Ehdotuksen aineistossa mainittu tuore kangas on poistettava kiellon piiristä, koska se ei ole yleisesti lehtipuuvaltainen ja koska karkea maalaji voi mahdollistaa hakkuun myös mainittuna aikana. Pellonmetsityksessä istutetut puhtaat koivikot on myös poistettava kiellon piiristä, sillä ne eivät ole yhtä todennäköisiä lintujen pesintäympäristöjä kuin rehevät sekapuustot.
- o Ehdotuksen taustamateriaalissa lehtipuuvaltaisuus tarkoittaa yli 50 % lehtipuun osuutta kuutiomäärästä, mikä on sopiva kriteeri.
- o Ehdotuksessa ei ole mainittu onko hakkuukiellossa jokin minimipinta-ala. Ehdotamme 0,3 hehtaaria.
- o Kirjanpainajat iskevät etelässä todennäköisimmin touko-kesäkuun vaihteessa ja jos kyseessä on laajuudeltaan merkittävä tuho, puut pitää saada pois ennen parveilua eli muutaman viikon sisällä. Tarvittava hakkuuajankohta saattaa siten olla aikaisemmin kuin 15.7. koskien myös reheviä kuusen kasvupaikkoja, joten kirjanpainajatuhojen laajenemisriskin vuoksi hakkuu on sallittava.

5. momentti:

- o Ehdotuksessa todetaan, että asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä. Lakiehdotuksen tulkinta jää paikoin epäselväksi, joten asetuksen säätäminen on tarpeellista ja silloin myös asetus pitäisi laittaa lausuntomenettelyyn.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Ehdotuksessa on tarpeen kertoa koskeeko 'hakkuun ajoittamisen ilmoittaminen metsänkäyttöilmoituksessa' kaikkia hakkuita vai pesimäaikaan osuvia hakkuita. Korjuuaika voi olla kauppasopimuksissa jopa 3 vuotta. Jos hakkuutilanne muuttuu, on voitava tarkentaa korjuuaikaa olemassaolevaan ilmoitukseen.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Maalahopuiden säästämisvelvoitetta säädettäessä on hyvä huomioida niiden havaitsemisen vaikeus rehevän kasvillisuuden seassa.

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

-

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

4.2.2 Talous

- o Kotitaloudet: Taloudellinen vaikutus syntyy, jos kesähakkuita joudutaan siirtämään talvihakkuiksi, joissa puun hinta on alempi. On lisääntyvä tarve luontoarvioinnin osaamiseen ja ympäristöjuridiikkaan, mikä nostaa palveluiden hintoja metsänomistajille.
- o Puunkorjuu ja kuljetus: Lisää jonkin verran kustannuksia, koska hakkuut vähenevät ehdotuksessa mainittuina aikoina ja korjuu- ja kuljetusurakoitsijoiden työn kausiluonteisuus kasvaa.

4.2.3 Ympäristö

- o Monimuotoisuus: Myönteinen vaikutus on erityisesti haavan, kolopuiden ja lahopuiden säästön takia. Herää kysymys onko jo havaittujen luontokohteiden tiedot todella hyödyllistä salata metsänomistajilta, siihen asti kun metsänkäyttöilmoitus ko. alueelle saadaan, verrattuna siihen, että tiedot olisivat näkyvissä esimerkiksi metsaan.fi:ssä ja tahaton vahingoittaminen voitaisiin estää.

4.2.4 Ihmiset ja yhteiskunta

- o Viranomaiset: Jonkin verran lisätyötä tulee Metsäkeskukselle ja Lupa- ja valvontavirastolle, kun tarkistetaan metsänkäyttöilmoitusten sisältöä, ilmoitetaan lajihavainnon läheisyydestä, tarkistetaan maastossa onko lakia rikottu tahallisuudella, ja onko tehty kohteen arviointia ja ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä myös hakkuusuunnitelman avulla.
- o Perus- ja ihmisoikeudet: Omaisuudensuojaa ja oikeusturvaa heikentäviä asioita ovat i) ehdotetun lainsäädännön ja direktiivien monimutkaisuus ja ymmärrettävyys metsänomistajalle ja ii) riskit tilanteille, joissa kiistanalaisten havaintojen vuoksi kohteen hakkuu tai hoitotyö keskeytyisi epämääräiseksi ajaksi ja puunostajat lopettaisivat ostotarjousten teon alueella. Lainsäädännön on mahdollistettava selkeät menettelytavat ja nopeat ratkaisut. Kiistanalaisia havaintoja voi syntyä myös tilanteessa, joissa jokin muu taho kuin metsänomistaja, hänen valtuuttamansa, puunostaja tai viranomainen, käy tekemässä maastokäyntejä ja esittää omia arvioitaan.

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Osaamisvaatimuksista:

- Metsänomistajien ja metsäammattilaistenkin osaamisvaatimukset tuntuvat paikoin melko vaativilta. Lain tai luultavammin asetuksen tasolla pitäisi selkeästi esittää mikä on riittävä linnuston arvioinnin ja ennalta ehkäisevien toimien taso. Mahdollisesti olisi palkattava luontoasiantuntija hakkuiden ja hoitotöiden suunnittelu- ja toteutusvaiheessa.
- Lakiehdotuksen tavoitteissa on mainittu kansallisen säätelyn selkeyttäminen ja täsmentäminen. Kohdealue näyttää olevan monimutkainen ja mainittuihin tavoitteisiin on vielä matkaa ainakin keskimääräisen metsänomistajan näkökulmasta.

Luontotiedon salaamisesta:

- Ongelmana on luontokohteiden sijainnin salaaminen metsänomistajalta ja mahdollisesti toimijoilta ennen metsänkäyttöilmoituksen osumista ko. kohteeseen. Luotettavan luonto- ja paikkatiedon pitäisi olla metsänomistajalle ja toimijoille ensisijainen lähde ja sen jälkeen maastotieto havaintojen tarkistamiseksi ja ajantasaisen tilanteen selvittämiseksi. Metsaan.fi voi soveltua kiinteistökohtaiset luontotiedon talletuspaikaksi.

Direktiivien mahdollistama joustavuus ja liikkumavara:

- Ehdotuksessa ei ole pohdittu EU:n direktiivien velvoittavuutta kansallisella tasolla verrattuna delegoituihin asetuksiin. Viimeksimainitut pitää siirtää kansalliseen lainsäädäntöön sellaisenaan, mutta direktiivien tarkoituksena on antaa suuntaviivat kansalliselle toteutukselle, jossa on joustavuutta ja liikkumavaraa. On syytä arvioida asiaa selkeämmin lintudirektiivin tapauksessa lakeja muutettaessa.

Arviointien ja ennalta ehkäisevien toimenpiteiden dokumentoinnista:

- Ehdotuksessa pitäisi todeta onko olemassa velvoite dokumentoida kohteen arviointi ja ennaltaehkäisevät toimet jonnekin, esimerkiksi hakkuusuunnitelmaan, metsänkäyttöilmoitukseen, metsaan.fi:hin tms. paikkaan. Yksinkertaisuus ja selkeys ovat tärkeitä, esim. rasti ruutuun -periaate, jos mahdollista.

Ohjaustoimien sijoittaminen lainsäädännön sijasta suosituksiin ja ohjeisiin:

- Yleiskommentteina, että lakiin ja asetuksiin ollaan laittamassa säädöksinä asioita, joiden joltakin osin pitäisi olla lähinnä metsanhoidon suosituksissa, sertifiointikriteereissä tai toimijoiden ohjeistuksissa, sekä se, että asetuksiin lienee tulossa oleellisia tarkennuksia, jotka eivät ole vielä lausuntomenettelyssä.

Vastuukysymyksistä:

- Ehdotusmateriaalin lukijalle saattaa jäädä epäselväksi millä taholla tai tahoilla velvoitteiden vastuut ovat, kun asianosaisia on pitkä ketju: metsänomistaja, MHY:n valtuutettu asiantuntija, puun ostaja ja korjuu-urakoitsija.
- Ehdotusmateriaalissa viitataan monesti ohjeisiin. Ne ovat välttämättömiä käytännön toimintaa varten, mutta ohjeen kirjoittajien kannalta on hyvä tietää ovatko he kirjoittamassa materiaalia, jota voidaan käyttää lain tulkinnassa ja sanktioiden arvioinnissa.

Vihervuori Matti
Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat PKMO ry